МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра політики в сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КІБЕРБЕЗПЕКА ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Міжнародне та європейське право»

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри політики в сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Протокол №1 від 25.08.2025 р.

м. Івано-Франківськ - 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Кібербезпека та міжнародне право
Викладач	Яцина Максим Олександрович
Контактний телефон викладача	0342 59-61-34
E-mail викладача	maksym.yatsyna@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/ При вивченні навчальної дисципліни можуть використовуватися можливості платформ Google Classroom, Google Meet, Zoom та ін.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри. Також можливі консультації шляхом листування через корпоративну електронну пошту

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система знань про сучасні підходи до розуміння таких понять як «кібербезпека», «кіберзлочинність», «кіберзлочин», «кібертероризм» та ін., визначити основні проблеми правозастосовчої практики в цій сфері, а також міжнародне нормативно-правове поле забезпечення кібербезпеки у світі. Окрема увага приділена тематиці законодавства Європейського Союзу, оскільки воно виступає узагальнюючим орієнтиром для розвитку держави і права України на сучасному етапі розвитку.

Вивчення даної навчальної дисципліни дозволить студентам набути знань про історію становлення та розвитку кібербезпеки та кіберзлочинності, стан та перспективи розвитку кримінального права щодо кримінальної відповідальності за кіберзлочини.

Навчальна дисципліна «Кібербезпека та міжнародне право» заснована на традиціях порівняльного правознавства, що на відміну від традиційного підходу до вивчення законодавства окремих країн, дозволяє краще засвоїти студентами навичок порівняльно-правового аналізу та критичного мислення.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є оволодіння студентами теоретичними знаннями, надбання навичок порівняльно-правового аналізу та правильного застосування норм міжнародного права та права Європейського Союзу..

Основними цілями вивчення дисципліни є набуття студентами знань та розуміння змісту таких як «кібербезпека», «кіберзлочинність», «кіберзлочин», «кібертероризм» та ін.; формування в них вмінь та навичок щодо вміння працювати з міжнародними нормативними актами; розвинути в них здатність до порівняльно-правового аналізу кримінально-правових норм різних європейських країн.

Досягнення мети та цілей навчальної дисципліни можливе через виконання таких завдань:

1) освоєння глибоких та системних знань про теоретичні засади кібербезпеки;

2) формування у студентів розуміння правозастосування норм міжнародного європейського права, які регулюють питання забезпечення кібербезпеки та боротьби з кіберзлочинами;
3) формування у студентів розуміння тенденцій розвитку забезпечення кібербезпеки та протидії кіберзлочинам.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; - навички використання інформаційних і комунікативних технологій; - прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності

- здатність застосовувати знання з основ теорії кримінального права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві; - здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права; - знання і розуміння основ права Європейського Союзу; - знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права; - здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти; здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції; здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конференційної інформації; - здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування; - здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання

- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв’язання; - проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, в тому числі іноземних; - формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми; - використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин; - пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту; - належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності; - пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів; - застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
лекції	8
семінарські	8
практичні	0
лабораторні	0
самостійна робота	74
Ознаки навчальної дисципліни	

Семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	081 Право	4-ій	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	сем/пр/лаб заняття	сам.роб.
Тема 1. Кібербезпека: історія, поняття, види.	2	2	10
Тема 2. Кіберзлочинність: поняття, види та запобігання.	0	0	8
Тема 3. Кібертероризм: поняття та види.	0	0	8
Тема 4. Система міжнародного законодавства забезпечення кібербезпеки.	2	2	8
Тема 5. Кібербезпека у Європейському Союзі.	2	2	8
Тема 6. Міжнародне співробітництво у боротьбі з кіберзлочинністю.	0	0	8
Тема 7. Кібербезпека в Україні.	2	2	8
Тема 8. Кримінально-правове забезпечення боротьби з кіберзлочинністю в Україні.	0	0	8
Тема 9. Особливості методики розслідування кіберзлочинів.	0	0	8
ЗАГ.:	8	8	74

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309.

	https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf
Вимоги до письмових робіт	Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові теми. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). На письмову модульну контрольну роботу виноситься 1 описове завдання, яке оцінюється в 7 балів, 1 описове завдання нормативного змісту, яке оцінюється в 7 балів та 6 тестових запитань, кожне з яких оцінюється в 1 бал. Максимальний бал за контрольну становить 20 Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що

	розміщені на сайті кафедри https://kkp.pnu.edu.ua/ , а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).
Умови допуску до підсумкового контролю	Студенту виставляється залік за умови викнання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).
Підсумковий контроль	Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:
Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмової модульної контрольної роботи) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри https://kkp.pnu.edu.ua/.

Академічна доброчесність:
Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату

та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf, усвідомлюючи наслідки порушення.
Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:
Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:
Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Christou G. Cybersecurity in the European Union: Resilience and Adaptability in Governance Policy. Palgrave Macmillan, 2014. 222 p.
2. Christou G. The challenges of cybercrime governance in the European Union. European Politics and Society. 2018. Vol. 19, no. 3. P. 355–375.
3. Craigen D., Diakun-Thibault N., Purse R. Defining Cybersecurity. Technology Innovation Management Review. 2014. Vol. 4, no. 10. P. 13–21.
4. Finnemore M., Hollis D. B. Constructing Norms for Global Cybersecurity. American Journal of International Law. 2016. Vol. 110, no. 3. P. 425–479.
5. Kańciak A. Cybercrime as a New Challenge for the Security Policy of the European Union. Internal Security. 2014. Vol. 6, no. 1. P. 145–158.
6. Researching Cybercrimes / ed. by A. Lavorgna, T. J. Holt. Cham : Springer International Publishing, 2021. 539 p.

7. Лісовська Ю. П. Кібербезпека: ризики та заходи : навч. посіб. Київ : Вид. дім «Кондор», 2019. 272 с.
URL: http://dcmaup.com.ua/assets/files/kiberbezpeka.pdf.
8. Шолойко А. Кібербезпека як нова ціль сталого розвитку. *Цифрова економіка*. 2024. Вип. 3. С. 43-52. URL: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-3.91.03
9. Марущак А. І. Міжнародне співробітництво у боротьбі з транснаціональною кіберзлочинністю. *Інформація і право*. 2018. Т. 3(26). С. 104–110.
10. Марущак А.І. Проблеми розслідування кіберзлочинів в Україні / Економіка. Фінанси. Право. – 2018. – № 1. – С. 23-27.
11. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В.А. Грінчак, І.В. Земан, І.І. Когутич, О.К. Марін. Харків: Право, 2019. 440 с.
12. Попко В.В., Попко Є.В. Міжнародно-правова регламентація транснаціональної кіберзлочинності у кіберпросторі. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО. 2021. № 66. С. 276–283.
13. Розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним розповсюдженням у мережі Інтернет медійного контенту провайдерами програмних послуг та Інтернет-провайдерами : метод. рек. / [О. М. Стрільців, О. С. Тарасенко, І. Р. Курилін та ін.]. Київ, 2017. 44 с.
14. Красніков С.А. Шляхи посилення стану забезпечення кібербезпеки в умовах воєнного стану. *Інформація і право*. 2023. № 3(46). С. 118-121. URL: https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.3(46).287214.
15. Казьмірук С.Д., Леонов Б.Д. Правове та організаційне забезпечення кіберзахисту систем детекції брехні від кібератак в умовах воєнного стану. *Інформація і право.* 2023. № 3(46). С. 135-141. URL: https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.3(46).287217.
Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:
1. Яцина М. О. Методичні вказівки для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Кібербезпека та міжнародне право» для здобувачів денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 081 «Право», спеціальності 081 «Право», ОПП «Міжнародне та європейське право» (7 семестр). Івано-Франківськ : Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. 15 с.
2. Яцина М. О. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Кібербезпека та міжнародне право» для здобувачів денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 081 «Право», спеціальності 081 «Право», ОПП «Міжнародне та європейське право» (7 семестр). Івано-Франківськ : Навчально-

науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. 18 с.

Викладач: **Максим ЯЦИНА**